

A declaration of

doing of sin. The which excuseth the mercie and goodnes of god, and maketh that no man shall be excused in the latter iudgement, how subtilly soeuer they nowe excuse the matter, and put their euill doings from them and lay it vppon the predestination of God, and would excuse it by ignoraunce, or say, hee cannot be good, because he is otherwise destinied. This stoicall opinion reprehended Horace. No man is so cruell (saith hee) but may waxe meeke, so that he giue a willing care to discipline. Although thou eanst not come to so farre knowledge in the scripture as other that beleeued, by reason thou art vnlearned, or else thy vocation will not suffer thee all daies of thy life to be a student, yet maiest thou know, and vpon paine of damnation art bound to know the articles of thy faith, to know God in Christ, and the holie catholike church by the word of God written, the ten commandements, to know what works thou shouldest do, & what to leaue vndone, the *Pater noster* Christs praier, which is an abridgement, epitome, or compendious collection of all the psalmes and praiers written in the whole scripture. In the which thou praieest for the remission of sin as wel for thy selfe as for all other, desirest the grace of the holie ghost to preserue thee in virtue giuest thanks for the goodnesse of GOD towards thee and all other. He that knoweth lesse than this cannot be saved, & he that knoweth no more than this, if he folow his knowledge cannot be damned. There be two common verses that all men in manner knowe, and doubtles woorthie, that teach vs that to knowe Christ, though we know no more, is sufficient. That is to say; To be ignoraunt, is to know many things without Christ. If thou know Christ wel, it is sufficient though thou be ignorant of all other things.

Thus I haue said in the ten holie precepts of almightie God according vnto the scripture. Fare ye well in our onlie and true ioy and consolation Christ Iesu.

A declaration of

doing of sin. The which excuseth the mercie and goodnes of god, and maketh that no man shall be excused in the latter iudgement, how subtilly soeuer they nowe excuse the matter, and put their euill doings from them and lay it vppon the predestination of God, and would excuse it by ignoraunce, or say, hee cannot be good, because he is otherwise destinied. This stoicall opinion reprehended Horace. No man is so cruell (saith hee) but may waxe meeke, so that he giue a willing care to discipline. Although thou eanst not come to so farre knowledge in the scripture as other that beleueed, by reason thou art vnlearned, or else thy vocation will not suffer thee all daies of thy life to be a student, yet maiest thou know, and vpon paine of damnation art bound to know the articles of thy faith, to know God in Christ, and the holie catholike church by the word of God written, the ten commandements, to know what works thou shouldest do, & what to leaue vndone, the *Pater noster* Christs praier, which is an abridgement, epitome, or compendious collection of all the psalmes and praiers written in the whole scripture. In the which thou praieest for the remission of sin as wel for thy selfe as for all other, desirest the grace of the holie ghost to preserue thee in virtue giuest thanks for the goodnesse of GOD towards thee and all other. He that knoweth lesse than this cannot be saved, & he that knoweth no more than this, if he folow his knowledge cannot be damned. There be two common verses that all men in maner knowe, and doubtles woorthie, that teach vs that to knowe Christ, though we know no more, is sufficient. That is to say; To be ignoraunt, is to know many things without Christ. If thou know Christ wel, it is sufficient though thou be ignorant of all other things.

Thus I haue said in the ten holie precepts of almightie God according vnto the scripture. Fare ye well in our onlie and true ioy and consolation Christ Iesu.

5
H V G O N I S
LATIMERI ANGLI
CANI PONTIFICIS ORATIO,
apud totum Ecclesiasticorū conuentū,
antequam consultatio publica iniretur,
de Regni statu per EVANGELIVM re-
formando, regni Inuiētiss. Regis
Henrici VIII. Anno vi-
gesimo octauo
habita.

Impensis Thomæ Chardi.
1592.

1560

ATMIRI ANGELI

CANT. PONTIFICIS ORATIO

ad totum Ecclesiasticum Congressum

congregatum in Consilio quodam in

congregatum de EVANGELIUM

formando in Consilio Regis

Henrici VIII. Anno

quinquagesimo octavo

habita

LECTORI PIO SIMON
GRYNAEVS. S.

SVMVM hoc semper bonorū omniū
officium fuit, cū diuina verbi Dei lux ho-
minū dissimulatione praua occidisset, ac v-
bique precipites iam pessum homines irent, piis vis-
cerib. errātes miserari, & in viam reducere, disper-
sos colligere, ruinosos fulcire, collapsos instaurare,
murū abeneū seruientis ad vitia populi cōspiratio-
ni opponere, graui constantique, & iusta cū linguae
tum vita oratione increpationeque Principes ipsos
hortari & coarguere, ardenti verae pietatis zelo ve-
lut armis instructum in cateruā hostiū veritatis
inuehi, ac ordini nulli parcere. Hi patres, hi pasto-
res, hi duces populi, hi vindices ac instauratores ve-
ri, hi prophetae ac missi Domini, hi dī denique &
appellati & habiti semper, etiam spiritus dei testi-
monio fuerunt. Per hos ceu Faunos, quoties per
longā tristemque ac saeuam conscientiarum hyemē
letale pectoris humani frigus omnem humanarum
rerum faciem vastauit, veritatem intus interim et
in penetralibus paucorum occlusum detinuit: sol
ille verus mentium piarum CHRISTI spiritus,
annum dominicum summa omniū bonorū cum gra-
tulatione reducit, ac debilitatis immanibus affectuū
Boreis, depulsis graubus conscientiarū ruiois, ab-
stersis atris animorū nebulis, vix per multas tādē

nesque tempestates faciem rebus reddit, vitæque re-
 stituit sua. Tumultuantur ac clamant interea om-
 nes homines, miserique mundū sub primi veris or-
 tum putant: mox ubi statum aliquem iam vernās
 annus cepit, paulatim ferre & manum dare pii,
 quosque ad hoc designavit Providentia, incipiunt.
 Quod si præstantissimus hic usus nostri summum-
 que in terris hominum erga homines beneficiū est,
 spiritui Dei mundum assidue labantem fluctuan-
 temque re- se prabere: atque id sanctissime
 potentissimeque faciunt hi, qui non humanis, sed
 ipsis simpliciter Christi verbis & exemplis viam
 vim statim exerentibus ad hominum animos pene-
 trarunt: haud contemptibile exemplum est, quod
 Anglia hic nobis dedit. cuius ut tibi copia fieret,
 Lector pie, latius enulgari libellum hunc
 volumus. Vale, & lege. &
 profice in Domino
 feliciter.

5
HVGONIS LATIME
RI ANGLICANI PONTIFICIS

Oratio, apud Conuentum Ecclesi-
asticorum, antequam consultatio
publica iniretur, habita.

FILII HVIVS SECVLI.

CONVENISTIS hodie
Fratres, de rebus maxi-
mis (quod sciam) auditu-
ri. Conuenistis et de re-
bus ad Reip. vtilitatem in
primis spectantibus deli-
beraturi. Proinde & à me, qui coram vo-
bis iubeor præfari, quamlibet indoctus
& indignus, talia (scio) expectatis, prop-
ter quæ conuenistis. Ego igitur non solū
primatis iussioni parere: verum etiam ve-
stræ omnium expectationi satisfacere (si
modo possim) perquàm cupiens: ecce
iam de rebus, & vestra congregatione,
& meo in hac parte officio dignissimis,
paucis & quàm lucidissime possim, ag-
gredior dicere.

Id quod, quo facerem commodius, en-
 decerpsi mihi tractandum ex Euangelio
 eulogiū illud, in quo Dominus huius sæ-
 culi filios prudentiores filijs lucis esse in
 generatione sua non veritus est pronunci-
 are. Neque ego illius auspiciis fretus, eā-
 dem sententiā, tanquam basim & funda-
 mentū eorū omniū, quæ dicturus sum,
 verebor vsurpare. Iam non potest (opi-
 nor) vestrā eruditionem latere, quo con-
 silio hoc Dominus dixerit, vt mea in hac
 parte industria nihil opus habeatis. At
 qui ego tamen (si vultis veniā dare) hoc,
 quicquid est, paulo altius repetam, et rem
 omnem ferè à prima origine pandam.
 Quia mirum sanè dictu videri poterat, si
 perpendatis et quid dicatur, et quis dixe-
 rit. Definitore mihi prudentiam, sæculū,
 lucem, et horum filios, quid sint in scrip-
 turis: et miror si filios sæculi, filiis lucis
 prudentiores illico omnes affirmaueritis.
 Verum (vt ad rem proprius accedā) sic
 dēmum auspiciatur Dominus.

Homo

Homo quidam (inquit) erat diues, qui habebat dispensatorem: et hic delatus est apud illum, vt qui dissiparet bona ipsius, et vocauit illum, et ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationem dispensationis tuæ. Non enim poteris posthac dispensare.

Hæc, Fratres, quoniam sic per parabolam dicuntur, et sic inuolucris quibusdā teguntur, vt tamen in speciem rei gestæ, aut historiæ faciem habere videatur: non inutile igitur fuerit in his aliquandiu immorari. Quæ quidem omnia, vt fortasse vera fuisse, credere sustineamus et patiamur: at ad nos hæc CHRISTI verba pertinere: et nos nostri officii cōmone facere, id quidem credere ambigui non sustineamus, in que nos ipsos descendentes, quā nobis hæc dicta quadrent, videamus vt pote qui sic agimus, et sic viuimus plerique omnes, perinde ac si CHRISTVS (cum loqueretur) suo duntaxat instituto, pro temporis ratione deseruiisset,

8 HVGONIS LATEMERI

neque successura tempora curasset, non nobis & rebus nostris prospexisset: quemadmodum olim philosophati sunt, Deum circa cardines coeli ambulare, neque considerare nostra.

At ne sic erretis vos, Fratres mei: nolite sic vos cogitationibus vestris inniti. Nam si penitus introspiciatis, si diligenter omnia euoluatis & explicetis: videbitis hæc mysteria, etiam nostram ætatem attingere. intelligetis Dominum hoc exemplo nostros nasos peruellere, nostras aures vellicare: & apertissime, quid nos fugere, quid nos sequi debeamus, perspicietis Dominum hac similitudine nobis ob oculos proponere. Hæc enim perhibet Lucas, Dominum discipulis suis dixisse Proinde & ad nos dixisse, sit omnibus indubitatum, qui discipulorum successores ac vicarij, vt habere ac dici volumus: ita & sumus, si qui modo boni sumus, & officium præstaemus eiusdem.

Hæc ille partim ad nos dixit, qui & eadem

eadem partim de se ipso dixit. Ipse est enim homo ille diues, qui non solum habebat, sed etiam habet, adeoque semper habiturus est, non dico dispensatorem, sed dispensatores suos, usque ad consummationem sæculi.

Homo est, cum Deus sit & homo. Diues est, non solum in misericordia, sed in omni opum genere. Ipse est enim, qui nobis præbet omnia abunde: de cuius manu et vitam, et omnia ad vitam tuendam necessaria accepimus: de cuius plenitudine, quid (quæso) quis habet, quod non accepit? Ipse est denique, qui aperit manum suam, & implet omne animal benedictione: nedum nos benedictione sua, semper prosequitur amplissime. Neque thesauri illius exhauriri queant, quantum vis effuderit ille, quantumuis hauserimus nos, manet tamen thesaurus eius in exhaustus.

Postremo ipse est paterfamilias: tota ecclesia est eius familia, puro illius verbo

et

& sacramentis quàm officiosissime pas-
cenda. Et hæc sunt bona illius longè præ-
ciosissima, quorum dispensationem et
administrationem voluit Episcopos &
Pastores habere. Neque solū habere sed
& exercere eandem, vt Dei ministri.

Id quod nec diuus Paulus formidat
affirmare, prima ad Corinthios quarto:
Sic nos existimet homo (inquiens) vt mi-
nistros CHRISTI, & dispensatores my-
steriorum Dei. Cæterū in dispensatore
quid (quæso) requiritur? Illud sanè requi-
ritur, vt fidus quis reperiatur, qui fideliter
dispenset bona domini, quique det cibū
in tempore: non vendat, sed det: non vene-
num, sed cibum. Illud intoxicat, hic alit
ac nutrit. Non proroget denique, quod
facere debeat: sed in tempore officiū fa-
ciat: vt sit, quem constituat dominus, nō
qui præsumpserit ipse, et sibi ipsi hono-
rem assumpserit.

Quid autem requiritur? Si hoc ip-
sum, quod dixi, requiratur, facilius fuerit
(opi-

(opinor) tale quiddam in dispensatore v-
bique requirere, quàm talem aliquem di-
spensatorem alicubi inuenire. Sed quis
(inquam) fidus dispensator? quis inque
fidus? Fidus vero quispiam fuerit, si non
nouam ipse pecuniã excuderit, sed excu-
sam à patre familias acceperit: nec adul-
teret, aut diminuat acceptã. Verum ipsis
simam dominicam pecuniã ad præscrip-
tum Domini, non in suum quæstum ex-
pendat, nec in morem serui nequissimi in
terra defodiat, et abscondat deniq;. Hoc
Frattes, si fidus dispensator facere debe-
at, paulisper (quæso) mecum perpendi-
te, ecquid Episcopi nostri & Abbates, ec-
quid nostri Prælati & Pastores, fideles
hactenus fuerint dispensatores, aut nunc
sint plerique, nec ne? Agite iam, & bo-
na fide mihi dicite (vt de multimodis
alijs sit silentium:) nõne fuere aliqui,
qui pecuniam Domini ceu adulterinam
contemnentes, vel nouam excuderunt,
vel alijs nouiter excusam pro pecunia
do-

12 HVGONIS LATIMERI

dominica publicarunt, nunc adulterantes, aut etiam cauponantes verbū: nunc loco diuini verbi humana somnia ebuccinantes: dum sic vulgo prædicarūt è suggestu, nimirum Redemptionem CHRISTI pro ueteri duntaxat Testamento valere, abinde pecuniariam & humanam vigere, minime Christianam. Neque deesse poterat exemplum vxoris cuiuspiam splendissimum, quæ maritum, innumerato iā precio, ex fornace illa multo maxime meritoria, & quæstuaria, iure optimo redemerit: et redemptū, tanquam iure iam sibi debitū, à Domino requefuerit. Dum sic vulgo prædicarūt è suggestu, nimirum mortuarias imagines, in initio, non nisi ad repræsentandum (opinor) erectas, tam ab omnibus Christi fidelibus in misera etiānum hac omnium rerum penuria & caritate, non solum auro obducendas: sed et sericis vestibus, et his quidem preciosissimis donarijs onustis, excolendas. Insuper, et lucernis cereis,

cereis, tum intra templum, tum extra, vel in media luce illuminandas: quasi hic nullus sumptus, quamlibet magnus, poterat esse nimius, cum interim ipsos Christi fideles, imagines (inquam) viuas nec minoris, quam preciosissimo sanguine CHRISTI redemptas (prò dolor) esurire, sitire, algere, in tenebris vel ad mortem vsque squalescere denique misere, vbique videamus.

Dum sic vulgo prædicarunt è suggestu: nimirum, Hæc voluntaria opera minus quidem necessaria esse, quam opera misericordiæ, et præcepta Dei: at magis tamen principalia, magis excellentia esse, hoc est (vt horum sensum teneatis) Deo Optimo, Maximo, magis placitura. Quasi nunc Deo magis placere possent humana, quam diuina: et aliena, quam sua.

Dum sic vulgo prædicarunt è suggestu: nimirum, Plus frugis ac deuotionis ex momentanea quadam imaginis mortuæ

14 HVGONIS LATIMERI

tuæ contemplatione ortum iri, quam si quis in sacra lectione vel vniuersum septennium contemplando versaretur.

Dum sic denique vulgo prædicarunt e suggestu, nimirum Purgatorias illas animas, et multo maxime egere ope nostra: nec quicquā auxilii, nisi à nobis, in hoc sæculo habere posse. quorū alterū, si non est falsum, est certe ad minus anceps, dubium & incertum: ideoque temere, arroganter, et asseueranter coram populo e suggestu assertū. alterum, est omnium calculis quā manifestissime falsum. Ut prætermittam alia huius monetæ quam plurima, per totas tres horas et amplius interdum à quibusdam ebuccinata et exhalata. Scilicet hæc sunt mysteria diuina & Christiana, & non potius somnolentia, & humana? Scilicet hii sunt dispensatores mysteriorum Dei fideles, & non potius dissipatores infidissimi? quos constituit, non Dominus, sed dæmon verius, super famulitium miserum, super famu-

famulitiū miserabiliter habitum et tractatum. Bene fuerit populo, vbi tales concionantur perraro. Et tamen mirum est, videri prudentiores esse tales in generatione sua, quam fideles dispensatores sunt in sua: dum illi humana prudentius stabilire satagunt, quàm hi diuina.

Hinc opera quæstuariorum, spontanea, et humana regnare: Christiana vero, necessaria et frugifera, iacere passim videmus. Sic malicia à malis, quam bonitas à bonis promouetur efficacius: cū mali sint prudentiores, quàm boni, in generatione sua.

Et hi sunt dispensatores illi perfidi, quos fidi omnes non sine altis suspiriis apud diuitem illum patrem familias quotidie deferunt, quod dissipent bona ipsius: quos & ille aliquando vocaturus est, & eadem voce compellaturus, qua œconomum compellauit dicens: Quid hoc audio de te, &c.

Hic Dominus nostrā ingratitudinem et perfidiam partim admirat, partim ob-

obiurgat nos ob illam, et admirabundus
 simul et obiurgabundus velut interrogat
 nos, dicens: Quid hoc audio de vobis?
 Quasi diceret Dominus nobis: Omnes
 vbiq[ue] pij queruntur de vobis, et vestra
 auaritiam, vestram tyrannidem incusant
 apud me: diligentiam et sinceritatem iā
 diu in vobis desiderant.

Ego praecepi, vt cum omni diligentia
 & labore pasceretis oues meas. Vos sedu-
 lo pascitis vosmetipsos, in delicijs et ocio
 de die in diem diffuentes. Ego in manda-
 tis dedi, vt doceretis mea, non vestra: vt
 meam gloriam, meum lucrum quaerere-
 tis. vos docetis vestra: vestram gloriam,
 vestrum lucrum quaeritis. Vos praedica-
 tis quidem perraro: et quando praedica-
 tis, nil aliud quam veros praedicatores
 (quantum in vobis est) impeditis: vt mul-
 to perstiterit, omnino tales à predicando
 abstinere, quam tam pernitiōse predica-
 re. Deū bonum quid ego audio de vobis?
 Vos qui deberetis esse mei praedica-
 tores

tores, quid aliud quam meos prædicato-
res in inuidiam, in ignominiam, in con-
temptū ducere: imo in pericula, in car-
ceres, in mortes denique (quantum ve-
stræ suppetūt vires) pertrahere fatagitis.
Breuiter: Ego volui vt omnes Christiani
audirent, et quotquot vellent per ocium
legerent quoque doctrinam meam. Vos
nec curatis vt omnes audiant, & obnixe
curatis, ne laici legant: scilicet, ne le-
gendo intelligant, et intelligendo forte
vestram ignauiam merito condemnare
discant.

Hæc est generatio vestra. hæc est di-
spensatio vestra. Hæc est vestra prudenti-
a. In hac generatione, in hac dispensa-
tione, vos estis prudentissimi. Et hæc de-
mum sunt, quæ ego audio de vobis, qui
optabam audire meliora. Siccine me
decepistis? An vosmetipsos potius dece-
pistis? Ego, cum vnicā tantū haberem
familiam, nempe ecclesiam, & eam à me
tam vnice dilectam, vt memetipsum pro

ea exponerem, & sanguinem meū pro
ea effunderem: hanc (hinc ego ascensu-
rus) uestræ curæ commisi, eam vobis tra-
didi pascendam, alendā, fouendam. Vos
in meum locum succedere volui, vos con-
similem amorem et affectum vere pater-
num induere iussi. Vos vicarios meos,
etiam in rebus maximis constitui. Sic
enim palām docui, vt qui vos audiret, me
audiret: qui vos sperneret, et me sperne-
ret.

Dedi vobis & claues, non terrestres,
sed coelestes: & bona mea, quæ semper
in summo precio mihi sunt habita, nem-
pe verbū & sacramenta vobis dispensan-
da reliqui. Hæc beneficia ego in vos con-
tuli, & nunc hanc gratiam mihi retuli-
stis. Siccine abuti benignitate mea susti-
nuistis? Siccine me fefellistis? Quanquā
non me sanè, sed vos ipsos fefellistis: quia
dona & beneficia mea cedent vobis in
maiolem cumulū damnationis. Et quia
clementiā patrisfamilias contempsistis,
scue-

seueritatem iudicis sentire meruistis. Agite ergo: Reddite rationem dispensationis vestræ. O vocem horribilem. Non enim potestis posthac dispensare. O flebilem, ac tremebundam vocem.

Videte Fratres, videte, quid mali malos dispensatores maneat. Opera præciū igitur fuerit cauere, ne tam acerbam sententiam tandem audire vobis contingat. Imò nobis omnibus cauendū, ne hæc in nos aliquando quadrare reperiantur.

Sed ego iam, ne vos longitudine sermonis enecem, quod reliquum est parabolæ relinquam, & ad colophonem ac finem parabolæ me accingā: enarraturus videlicet, quomodo filij huius sæculi prudentiores sunt filijs lucis in generatione sua.

Quam quidem sententiā, vtinam esset facultatis meæ, tanta verborum luce explicare, vt ego non tam dixisse, quàm pinxisse diceret. Vos vero non tam audisse, quàm spectasse videremini. Verū

hoc longe supra vires meas esse positū ingenue fateor . Proinde (quod vnum est reliquum) opto, quod non habeo : & adesse velim, quod abesse doleo : nempe facultatem sic tractandi id, quod in manibus habeo, vt in gloriam Dei, salutem vestram, corporis CHRISTI ædificationem cedat, quicquid id est, quod inter dicendum dixerō.

Quare rogatos vos velim, Fratres, vt communibus precibus Deū mecum interpelletis : atque in hoc interpelletis, vt mihi nunc os ad loquendū recte, vobis vero aures ad audiendum cum fruge, dignetur præstare . Quod vt fiat, orabitis eum, quem preceptor noster I E S V S CHRISTVS orandum docuit, patrem nostrum : dicturi orationem eam, quam idem præceptor dicendam instituit.

Oraturi pro inuictissimo Domino Rege, summo ac supremo ecclesiæ Anglicanæ capite sub CHRISTO, & pro omnib. suis, siue ex clero, siue ex reliquo ordi-

ordine, siue ex nobilibus, siue ex subditis: memores interim omniū qui sunt hac ærūnosa vita defuncti, et iam dormiunt in somno pacis: & requiescunt à laboribus suis, in requie & somno pacis: fideliter, amanter, et patienter expectantes quod sunt clarè et conspicuè (quando visum est Deo) visuri. Dicturi inquā pro his omnib. & pro gratia nobis perutili ac necessaria, ad dominū orationem dominicā. *Pater noster. Filij huius seculi, &c. Lucas. 16.*

CHRI STVS hac clausula socordiā suorū taxauit: non aliorū fraudulentia probauit. Neque rem ita habere lætabatur, sed conquerebatur potius, vt multa pronūciātur à multis: non quia ita esse debeant, sed quia ita esse soleant.

Hoc male **C**HRI STVM habebat quod filij huius sæculi filijs lucis prudentia præstabant. Quod quidem ipsū, verū fuit tamen ætate **C**HRI STI, & idem est nostra ætate, non nisi verissimū. Quis tam cæcutit, vt hoc nō clare videat, nisi si quis

sit, qui inter filios sæculi et filios lucis, non probe discernat. Filij sæculi prudentius concipiunt & generant, concepta & generata prudentius nutriunt & seruant, quàm filij lucis. Quod tam miserum est dictu, quàm absurdū auditu.

Verum cum filios sæculi auditis, sæculum pro patre intelligite. Est enim sæculum velut pater multorum liberorū, non prima quidem creatione et opere, sed imitatione & amore. At neque pater est solum, sed & alterius patris filius. Quod si patrem illius noris, illico noris eiusdem & liberos. Non enim potest non habere liberos diabolicos, quod parentis loco ipsissimū habet diabolu.

Diabolus enim non modo parens, sed & princeps sæculi huius, hoc est, hominū sæculariū, iam olim esse perhibetur: ut vel idem sit, vel non longe diuersū, vel filios sæculi, vel filios diaboli pronūciare. iuxta illud CHRISTI ad Iudæos, Vos ex patre diabolo estis: cū & filios sæculi,
Chri-

CHRISTVS dubio procul alloqueretur. Iam vero diabolus cum sit et author, & rector tenebrarū harū, in quibus obambulant, vel oberrant potius huius sæculi filij:

Hi lucem & filios eius, odio inexplicabili necesse est prosequantur. Et hinc est, quod filij lucis nunquam, aut perraro hic in hoc sæculo persecutione careant à filiis huius sæculi, hoc est, diaboli illis intentata. Et prudentiores esse hos ad lædendum, quàm illos ad defendendū, nemo non clarissime perspicit.

Colligite igitur Fratres, ingenium & studium liberorum, ex ingenio & studio parentum. Cognoscitis prouerbiū esse, & idem celeberrimum: Mali corui malum ouum. Quare non possunt filij sæculi non esse mali, qui tam malum patrem, nempe sæculū, tam malū auum, nempe diabolum, dinoscuntur habere.

Habent enim generis sui primarium authorem, serpentem illū callidissimum

diabolum, monstrum omnium monstro-
rum monstrosissimum: nescio quid, sed
quasi quiddam totū ex odio Dei, ex dif-
fidentia in Deū, ex mendacijs, dolis, per-
iurijs, discordijs, homicidijs, atq; vt vno
verbo dicam, ex omni nequitiarum ge-
nere, concretum & coalitum diabolum.
Quid ego diaboli ingenium sigillatim
describere conor? cū id nulla ratio, nulla
vis mentis humanæ cōplecti possit. Hoc
tantum crasse, & in summa dicere pos-
sum, quod nos omnes cum nostro mag-
no malo experimur esse verum, nempe
diabolum omnium viciorū sentinam fœ-
tidissimam esse, omniū malorum cloacā
sordidissimā esse: neque dissimile quid-
dam esse hoc sæculum, tali patre dignis-
simū filium.

Hic igitur diabolus cū eiusmodi fue-
rit (vt nūquam poterit esse sui dissimilis)
en ex inuidia, charissima amica, veluti
hoc sæculum suscepit: susceptum, discor-
diæ alendum tradidit. Quod quidem
sæcu-

sæculum, cum in virilem ætatem adole-
visset: velut ex varijs concubinis prolem
aggeneravit longe numerosissimam. Et
adeo foecundus pater evaserat: & tot ex
superbia, gula, avaritia, luxuria, astutia
filios procreauerat: vt iam ferè nullum
sit videre huius orbis angulum, nec vllū
sit reperire vitæ genus, in quo liberos il-
lius non reperiatis quā plurimos. In aula,
in cuculla, in clauistro, in rochetto deni-
que quālibet candido, et vbi non? quan-
quā non illico filij huius sæculi sunt om-
nes, qui sæculares & laici vulgo consue-
vere dici: neque protinus filij lucis sunt
omnes, qui spirituales et ex clero obtinu-
ere appellari. Sed vt inter laicos est inue-
nire filios lucis, ita et ex clero est reperire
filios huius sæculi: quātūvis sacrosanctū
illud nobis ipsis arrogamus, & nobis so-
lis dici contendimus: Vos estis lux mūdi,
peculiū CHRISTI, regale sacerdotium,
gens sãcta, & eiusmodi quid non? Quia
nusquā suos liberos non generat sæculū.

Inter

Inter laicos non cessat sæculum efficere, ut qui sæculares dicuntur, sæculares etiã sint, & sæcularibus desiderijs præcipites rapiantur : ut sic mores cum nomine à patre contrahere videantur.

In clero etiam nouit sæculum ex spiritualib. sæculares cõponere, et ibi quoque ibi, filios huius sæculi bene multos efformare vbi nomen sæculi mira sanctitatis specie, & artificioso religionis fucò, multo maxime nituntur tegere & dissimulare : quasi vero sui parentis liberos iam pudeat, qui patrem tamen suũ, hoc est sæculum, & verbis et signis externis, execrari et abominari videantur. At corde & opere amplectuntur et exosculantur egregie, et tota penè vita agnoscũt verissime : adeo ut ipsos (quos vocant) sæculares, omni iam sæcularitatis genere longe superent et vincant. Tam officiose, et per omnia patrem sequitur, (adiuuante quidem auo) sua proles.

Hi sunt demum sanctuli nostri, qui
sæculo

sæculo se mortuos profitentur, cū nulli vī
piam magis viuāt sæculo, quàm illorū ali
qui, ne dicam multi. Sed sint hi quantū
uis volunt professione et nomenclatura
ab hoc sæculo longissimi, & alienissimi,
vt nihil commercij, nihil cognationis aut
affinitatis, nihil commune cū illo uideā
tur habere: at vita & factis tamen palam
faciūt, et sese produnt, non spurios, sed
cum primis germanos esse huius sæculi
filios: quippe quos sæculū ex charissima
sua velut vxore hypocrisi, olim suscepit,
susceptos educauit, educatos iam multi
plicauit plus satis: plus satis, etiā si per di
uos omnes et diuas deierent, se neutrum
parentem, nec sæculū, nec hypocrisim
nouisse, vt omnia simulare et dissimulare
optime norūt. Id quod à parentibus suis
commodissime addiscere poterant.

Verum hæc ego non de omnibus lo
quor religiosiis, sed de his, quos hoc sæcu
lum, vel in media religione habet sibi re
ligatissimos et deuotissimos: hoc, est de
mul-

28 HVGONIS LATIMERI

multis, & plus satis multis. nam in omni hominum ordine, vereor ne bona pars sint inordinati & filij huius sæculi. Et istiusmodi filij, quibusdā ingrati poterant videri, quod parētes suos, verbis et reliquo prætectu non melius agnosceūt, et recognoscunt, sed renuntiant potius, & reiiciunt, quāsi cane peius & angue eos odissent. Sed sic sunt demum parentibus gratissimi, vtpote illis ipsis quā simillimi. Ita vultu & morib. eos referentes, vt iam reflorescere in his illi videantur: cū aliud in lingua editum, aliud in pectore clausū habeant: cū Curios simulent, & bacchanalia viuāt: cū parentes sic imitentur denique, vt odisse nihilominus videantur. Sic auus diabolus, sic pater seculū, sic mater hypocrisis instituere. Sic morigeri liberi instituta parentū imbibere. Neque hii demum sunt solitarii, quantūuis religiosi, quantūuis monachi. Sed dixeris, monachū esse, idem est quod solitariū esse. Demus. Isti tamen sic sunt monachi, quod

quod non solitarii sed frequenti fraternitate vndiq; stipati & associati. Et miror ego, si fratres non habeant inter eos, qui episcopi & praelati dicuntur, vt non paucos, ita longe germanissimos. Sed quoniã de singulis differere non suppetet tempus, dũ Praelatos dicimus, Episcopos, Abbates, Priores, Archidiaconos, Decanos & id genus alios intelligimus: qui huc in præsentiariũ conuocantur (vti video) vt non nisi de rebus publicis, ad gloriam Christi, & populi Anglicani commodũ spectantibus consultent, & confabulentur. Quod vtinam tam sedulo faciant, quã facere merito debeant.

Cæterum periculũ est, ne ex horum numero, vt lux suis liberis non careat, ita & sæculum suos habeat. Inter quos (ego scio) haudquaquã conueniet, quantumlibet in vno et eodem congregentur loco.

Attamen inter filios sæculi et filios lucis haudquaquam conueniet, (quid scio) dum

30 HVGONIS LATIMERI

dum animos habent tam dissimiles, et studia tā contraria, iudicia dinīq; penitus diuersa. quod si filii huius sæculi, vel plures sint futuri, vel prudentiores in hac congregatione, quā filii lucis : quorsum tum (quæso) attinebat conuenisse? An non satius fuerat, minime conuocatos fuisse? Nā filii huius sæculi, vt sunt mali, ita generant male: et tamen ferē fit, vt sint vel plures vbique, vel certe prudentiores, quā filii lucis in generatione sua. Et nunc loquor de generatione qua generant, non de generatione qua generantur: quando quidem, quomodo filii lucis per ostium, filii vero huius sæculi aliunde generantur & intrāt, per longū fuerit pertractare.

Quanquā non omnes (opinor) vos, vniuoca generatione estis generati, nec vna ratione in tam illustri loco estis constituti. Hoc vnum faxit Deus, ne sæculariter generati, sæculariter generetis. & nunc ego nihil moror, quomodocunque sitis generati, quacunq; ratione sitis promoti

moti: modo pium sit ac cōmodum, quicquid in hac consultatione vestra sitis facturi et generaturi. Quicquid id sit futurum, exitus conuocationis vestræ probabit, fructus et finis generationis vestræ declarabit.

Nam hætenus per totos iam septem annos, et amplius, quid (quæso) generastis? Quid produxistis? Quid peperistis? Quid edidistis in hac celebri congregatione vestra? Quid inquā, quo aut populus Anglicanus fuerit vel pilo melior, aut vos ipsi vel erga Deum aliquo modo acceptiores, vel erga populum vobis concreditum exoneratiores? Nam quod populus plus solito eruditior & doctior interim euaserit, vtri tribuendum? vestræ industriæ, an prouidentiae potius diuinæ, et Regiæ? Vobis, an Regi potius tribuendum? Vtrū prius? vos Regem, an rex vos potius, ad frequentiores cōciones habendas literis excitauit? An obscurum iam sit, quanta violentia et vos, et parrochi
vestri

vestri huc adducti sitis, vt libri non a vo-
 bis, sed à prophanis & laicis hominibus
 elucubratì passim venderentur, & lege-
 rentur in commodum populi? Audacior
 sum, sed latine loquor, non Anglice: cle-
 ro, non populo: præsenti- bus, non absenti
 bus, beneuolo animo loquor quicquid
 loquor, testor Deū, qui nouit cor meū,
 & me loqui compellit. Quid ergo (per
 immortalem Deum) vos tanti patres, tā
 multi, tam longo tempore, tam sæpe in
 vno loco congregati, emachinati estis, si
 tuleritis duo facinora? Alterū quo ho-
 minem mortuum, quod audiui, combus-
 sistis, alterum quo hominem viuum
 (quod sensi) comburere voluistis. Illum,
 nescio quomodo vestris commodis in
 suo testamento (quod audiui) contrariū:
 hominem (vt audio) bonæ vitæ, & dum
 viueret, bonorum operum plenissimum,
 vtpote clero iuxtā ac populo beneficū,
 Hunc vero, de vobis sane nunquam ma-
 le meritum, tantummodo quia articulis
 quibus-

quibusdā (quorum aliqui contra Suprematatem regiam erāt cōcinnati) nolebat subscribere.

Tollite hæc præclara facinora: & mihi sit hætenus incognitum, quid tam diu enixi et emoliti estis. Nisi quod iam occurrit memoriæ, contra Dominū Erasmus aliquid attentatum, etsi in lucem non editum.

Sæpe ante hac à vobis consultū: sed quid tandem actum? Sæpe deliberatum, sed quid editum, quo CHRISTVS gloriosior, populus CHRISTI sanctior sit redditus? Appello conscientias vestras. Quir sic? quir sic? An quia non fuere inter vos filij lucis, hoc est filij Dei? qui contempro sæculo, Deo studerent, et quod Dei gloriā referret, in lucem ederent, & ita se filios lucis esse cōmonstrarent? Non opinor, non equidem opinor. Absit hoc à vobis, vt omnes prætextu lucis congregati, filij fueritis sæculi. Quir tum demum? quir tum? Forſitan, quia

C

filij

filij huius sæculi vel plures erant (vt sit) in hoc consilio vestro, vel certè prudentiores quàm filij lucis, in generatione sua. Quo fieri poterat, vt illi ad generandum male, quàm hi ad generandū bene, euaderent potentiores.

Siquidem filij lucis prudentiā quidem habent, sed serpentinam, & cum simplicitate columbina coniunctam : non nisi simpliciter, fideliter, ac planè generantes et agentes omnia. Eoq; faciliores impeditu in generatione sua, & iniurijs capessendis opportuniore. At filij huius sæculi, sæcularem prudentiam, vulpinam astutiā, leoninā ferociam, et potentiā nocendi deniq; plusquā aspideam, aut basiliscariam habent, fraudulenter & insidianter generant & agunt vniuersa. Qui tanquam Nembrothi quidam, ac venatores coram Domino robustissimi, cum sint omni simulatione & dissimulatione plenissimi, filiis lucis imponunt, et impedito sunt quam facillime.

Qui

Qui enim venantur, non palam incendunt, sed clanculum agunt, ac insidijs (ut nostis) utuntur: et crebra frequentiq; venatione indies callidiores efficiuntur. Sūt enim filij huius sæculi, veluti venatores insidiarij. Hij immerito filij lucis dici volunt, cum tāt opere lucem oderint, et opera tenebrarum tanta sedulitate generare studuerint. Qui si filij lucis essent, tenebras utique non amarent. Neq; mirū est, quod alios in tam densis tenebris detinere satagunt, cum sint ipsi toti tam tenebri cosi, et caligine tantum non tartarea undique circumfusi.

Quocirca pulcherrimū fuerit, in omni hominum ordine, maxime in prælatorū ordine, inter filios lucis et filios sæculi discriminare. Quia ingens impostura suboritur, quando alteri pro alteris indiscriminatim capi permittuntur. Ingens (inquā) impostura passim grassatur, quando qui lux mundi vulgo habent, solem et lucem ē mundo tollere nituntur. Sed

horum diuersitatem, ex diuersitate cum animorum, tum armorum dinoscere licet: cum filij lucis sic sint animis affecti, vt aduersariorum salutem, vel cum sui commodi iactura, interdum & vitæ discrimine quærant. Filij huius sæculi contra, tales mentes deprehenduntur habere, vt sanguinem benefactorum prius sistant, quam vlli rei sæcularis iacturam faciant.

Arma filiorum lucis sunt: primum, verbum Dei, quod nunquam non promouent, & diuulgant quantū possunt, vt fructū ferat. Deinde patientia & oratio: quibus in omnibus angustiis nixi, confortatur à Domino. Cætera Deo committunt, cui et omnem vindictam relinquunt.

Arma vero filiorum huius sæculi sunt, nunc fraudes, & doli, nunc mendacia & nummi. Illis sua commenta aggenerāt: his generata, quamlibet absurda, stabiliunt et confirmant. Quod si qui resistent, hos iisdem armis & instrumentis trucidādos

dandos procurant. Sic **CHRISTVM**, lucem ipsam, emerūt ad mortem, et post mortem obscurarunt rediniuū. Sic filios lucis emunt et obscurant quotidie, et obscurabunt continue vsque ad consummationem sæculi: vt nunquam non sit verū, quod olim dicebat **CHRISTVS**: nempe filios huius sæculi, &c.

Filii sæculi viuendam fidem in **CHRISTVM** extenuant, alienam et suam erigunt: filii lucis contrà. Filii sæculi opera à Deo preparata faciūt minimi: traditionaria uero opera et sua, faciunt maximi. Filii lucis contrà. Filii sæculi, si quando quæstum in rebus vident (quamlibet friuolis, si non etiam interdum perniciosis) illas prædicant, si quando prædicant: illas dentibus & vnguibus defensant, illarum abusum (quantūuis intolerabilem) ægre improbant: ne improbando abusum, quæstum amittant. Filii lucis contrà: Res omnes suo ordine digerunt, necessarias, Christianas, & à Deo præceptas erigunt

& extollunt. Voluntarias, humanas, & commentitias deijciunt, & in suum locū redigunt. Abusus rerum omnium vehementer redarguunt. Et tamen sic ista sūt vtrinque, & sic isti generant vtriq; vt filij huius sæculi, &c. Vt fraudes & doli, mendacia & nummi videantur præualere, Vt nunc nihil dicam, quomodo opima conuiuia sunt filiis huius sæculi: ad suæ negotia paragenda, instrumenta cum primis efficacia.

Neque solum filij huius sæculi sūt filijs lucis prudentiores, sed et inter huius sæculi filios, fuere alij aliis prudentiores in generatione sua. Quia et si eadem fuerit (quod ad finem attinet) omnium huius sæculi filiorum generatio, tamen in hac ipsa generatione, alii aliis prudentius generauere.

Nam Romæ, quid à centesimo quoq; anno, in centesimum quinq; annum, à filiis huius sæculi generatū est, et quàm prudenter generatum, apud suggestum Pauli-

Paulinū in exordio vltimi Parliamenti poteraris audire. Quomodo alij canonizationes, alij expectationes, alij pluralitates & vniones, alij totas quotas et dispensationes, alij indulgentias, & has mira varietate splendidas, nūc stationarias, nūc iubilarias, nūc pocularias, nūc manuaras, pedarias, & oscularias. Alij alias denique hoc genus foeturas generarunt, & prudenter quidem per omnia omnes: Adeò sane prudenter, vt sua prudentia totum pene mundū stultificare valerent.

Cæterum qui purgatorium illud nostrum antiquū, & lucrosū generarunt: Illud à Franciscana cuculla mortuo cadaueri circumiecta, quo ad quartā partem mitigandum: Illud non nisi à prudentissimo domino Papa (vel quoties libuerit) in totum spoliandum: Illud more solito satisfactorium, missaticū, et scalarium: Qui hoc (inquam) purgatorium tam prudenter generarūt, fuere illi (mea quidem opinione) in generatione sua, longe om-

nium prudentissimi. Quibus (siue filii lucis, siue reliqui huius sæculi filii comparati) non nisi stultissimi in generando poterant videri. Lepidissimū sanè commentū, et à prima illius generatione cōmentatoribus eiusdem tam quæstuarium, vt parum absit quin ausim affirmare, nullū hactenus fuisse in toto terrarum orbe imperatorem, qui vberiore ex viuorū veltigalibus prouentū collegerit vnquam, quā illi verissimi huius sæculi filii ex mortuorū tributis & donariis hoc commento sibi corrasere.

Quod si iam in Anglia adhuc sunt reliqui huius sæculi filii, qui hoc sæculi sua viū, nempe purgatoriū, non minus prudenter continuare, quā olim Roma generare nouerint: quis tū infimulauerit Christum falsitatis, quin vt hactenus fuerit verū ita semper futurū, quod filii huius sæculi sint non solum ad generandū, sed etiam ad fulciendum et continuādū generatum, quā filii lucis longe prudentiores?

Nescio

Nescio quid sit, sed aliquid sibi vult, quod tam ægre vident aliqui huius monstri abusū, quamlibet horrendum. Quasi nullus sit, vel esse poterit illius abusus: & rem antiquā videri volunt vehementer amare, qui nomen antiquum tā ardentem fatagunt instaurare.

Non pili faciunt nomen, nisi ob rem. Non enim ignorant (vt sunt callidi) rem commodè & oportune sequiturā suum nomen.

Hinc iactant aliqui, inuentum ab illis purgatorium, vel inuitis omnibus. Ego nescio, quid sit inuentū. Vt pro mortuis oretur, non est inuentum: quia non erat amissum.

Quomodo potest esse inuentum, quod non est perditū? O acutissimos rerū inuentores, qui rem nondū perditā (si diis placet) inueniunt.

Nam liberationem illam suam cucullariam, solutionem illam suam scalarīā, et spoliationem illam suam papariam, et
reliqua

reliqua sua figmentaria non possunt inuenire. Hæc sic sunt perdita (quod et illi farentur) vt quantumuis anxie quæsitæ, at nunquam erunt inuenta : nisi forte hæc omnia cū suo nomine reditura bene sperant, vt nūmos colligāt, et denuo decipiant, & ita in omni regno suū quoddam regnum consolident. Cæterū quo hoc iurgij inter filios sæculi et filios lucis euadet, hoc ille nouit, qui & filios lucis et filios sæculi aliquando iudicabit.

Et iam, vt multis aliis prætermisissis, ad finem acceleremus, vos agite quæso fratres & patres, per Deū immortalem, agite, & posteaquam conuenimus, aliquid congregati nunc agamus, quo filios lucis esse nos commonstremus. Ne qui filii huius sæculi hæctenus fuimus visi, filij huius sæculi pergamus perpetuo videri. Omnes prælatos nos vocant, ergo ita nos geramus (postea quàm conuenimus) vt qui prælati sumus honore & dignitate, prælati etiā simus sanctimonia, beneuolentia, dili-

diligentia, fynceritate. Omnes huc cōuenisse nos cognoscunt, & fructū conuentus nostri quā auidiſſime anhelāt & expectant. Qualis eſt futura noſtra generatio, talis eſt futura et noſtra ab illis nominatio. Vt iā ſit penes nos, vel filios lucis, vel filios ſæculi ab illis perpetuo appellari

Igitur leuate capita veſtra fratres, & oculis colluſtrate ac diſpiciſte, et quid ſit demum in eccleſia Anglicana reformandum conſyderate. An vobis difficile fuerit, quā plurimos rerum abuſus in clero, & item in populo videre? Quid in arcubus conſpiciſtis? Nihil ne corrigendū? Quid ibidem faciunt? Expediunt ne negotia populi, an impediunt? Peccata ne ſemper corrigunt, an alibi correctā interdū defendūt? Quot ibi iudicia, citra munera, opportune et in tempore (vt ferūt) clauſa? Aut ſi omnia ibidem recte? quid in conſiſtorijs pontificijs? punitiones ne legitimas, an redemptiones pecuniarias eſt ſæpius videre? Quid de ceremōijs Anglicanis

glicanis sentitis? sæpe cum non mediocri offendiculo contemptis, sæpius tanta superstitione vitiatis, deprauatis, et veluti obductis, vt ferè dubites, an eas aliquas sic perdurare, an poenitus e medio tolli vtilius fuerit. Nõne de nummo, de superstitione, de æstimatione conquesti sũt ante hac maiores vestri?

Ecquid in feriis nostris, et diebus festis conspicamini? quorum, nisi pauci primitus, pietatis gratia instituti erant. Exinde in quibusdam locis, neque finis neq; modus instituendi: quasi hoc vnum fuerit Deum colere, nimirũ vt ab operibus vacaretur. Et tamen quid populus in his? pietati, an impietati potius vacat? Ecquid vos videtis fratres? At videt Deus, si vos non videtis.

Deus videt totos pene dies, in ebrietate, cõmessatione, contentione, æmulatione, chorea, alea, ocio, gula, miserabiliter consumptos esse. Hæc videt ille, & minatur, qui nec fallitur videndo, nec fallit minando.

do. At sic diabolo seruitur, non Deo: etsi
prætexitur Deus. Immo plus vno die fe-
sto, quam pro festis multis seruitur diabo-
lo. Vt nihil sint hæc: at quem non piget
videre, et valde piget videre, in tam mul-
tis diebus proceres & diuites in deliciis
defluere, & tam varijs delicijs diffluere?
operarios vero & pauperes, victum vx-
oribus et liberis perquam necessariū, nec
paratum interim habere, nec per festiui-
tatem dierum nostrorum posse parare:
nisi citari velint, et ab officialibus nostris
compellari.

Nōne bonorum prælatorum fuerit,
de his consultare, et consultando his mor-
bis mederi? Vos videritis fratres mei, vos
tandem aliquando videritis.

Quid tādē de imaginibus istis, in tāta
celebritate præter cæteras habitis? & tāta
corporū nostrorū lassitudine aditis, ac fre-
quentatis: tam sumptuose denique et fidu-
cialiter inquisitis, ac vilitatis? De fa-
mosis istis nobilibus & notorijs imagini-
bus,

nibus, quarum extant vndique in Anglia multæ et diuersæ, quid opinamini? Sic discipere et discriminare imagines, pro v-
su, an pro abusu imaginum habetis?

Immò quur tu sic interrogas? et inter
rogando bonæ deuotioni bonæ plebis
male obstas? An non bene fiunt omnia,
quæ bona intentione sunt facta, modo no-
bis commoda & lucrosa? Sanè sic et sen-
tit et loquitur auaritia.

An non dignius fuerit fratres, aliquid
eiusmodi lucri (si non etiam vniuersum)
nobis decidere, quàm ad tantam impie-
tatem pro lucro conniuere, & tã diu con-
niuere: si modo impietas est, & impietas
vobis visa est? Aliud est meras imagines
tam sæpe adire, tam anxie quærere: aliud
sanctorũ reliquias interdum visere. Et ta-
men, vt ibi multũ impietatis, ita hic ali-
quid superstitiõis potest latere, dũmodo
ossa porcorũ forsan pro reliquijs sãctorũ
aliquoties visatur, penè dixerim, in Anglia.

Ergo cæcitas est nimis quàm crassa, &
tene-

tenebræ sunt plus quàm palpabiles, dum hæc sic prædicantur à quibusdam, et sic prædicantur fieri, quasi non poterant mali fieri, quæ nihilominus sunt eiusmodi, vt nec à Deo, nec ab hominibus præcipi-
antur fieri. Immò ab hominibus præ-
cipiuntur potius, vel prorsus non fieri,
vel certè segnius et rarius fieri, cum sic à
maioribus nostris sit constitutum, videli-
cet:

Præcipimus, vt Sacerdotes sæpe mo-
ueant populum, maxime mulieres, ne fa-
ciant vota, nisi cum deliberatione, de cõ-
sensu virorum, de consilio sacerdotum
denique.

Sic olim constituit ecclesia Anglica-
na. Quid quæso videbant, qui sic consti-
tuebant? Intollerabilem imaginum abu-
sum videbant: periculosam ad imagines
peregrinationem videbant: superstitiosã
imaginum discriminationem videbant.
Certè aliquid videbant. Et talis est consti-
tutio, quæ tales peregrinationes ferè abo-
leat,

leat: utpote quæ sic abusum tollat, ut vñ
vel nullum, vel perrarum relinquat.

Nam qui vota ad peregrinandum re-
stringunt, etiam et ipsam peregrinatio-
nem restringunt: cum fere fit, ut non pere-
grinentur nisi votarii, et qui voto se astringunt ad peregrinandū. Et quando (quæ-
so) peregrinaretur vxor, si non nisi seipsa
secū bene deliberante, prudenti viro con-
sentiente, perdocto sacerdote consulente
denique peregrinaretur, hoc est ad famo-
sam aliquā imaginem peregre profiscis-
ceretur? Nam hoc est fere apud Anglica-
num vulgus peregrinari, nimirū ad mor-
tuam aliquam, et notoriā imaginem pe-
regre, hoc est procul è domo proficisci.

Iam si sic maiores vestri constituere, nec
aliquid constituendo sunt assequuti: sed
abusus, ut videre licet, non obstante con-
stitutiōe, indies magis ac magis accreue-
re. Quid restat vobis agendū, fratres et pa-
tres, si modo certū est vobis aliquid age-
re: nisi vel fallaces illas et præstigiosas
imagi-

imagines è medio tollere: vel si aliunde noueritis abusum amouere, illam rationem indicare, si modo visum est abusum amouere?

Et iucundum fuerit, serium maiorum vestrorum animũ & desiderium in constitutione sua animaduertere, quando præcipimus, inquit, non cõsulimus: sed præcipimus. Quomodo nos ad tam salutiferum ecclesiæ Anglicanæ præceptum tã diu friguimus? cum quædam lucrosa interim, nec præcepta, nec consulta tanto pere coluerimus: quasi abusum rerũ per seuerare, quàm lucrum cum abusu amittere mallems.

Vt nihil nunc de nocturnis illis bacchanalibus disseram, vt nihil de præscriptis ac præstitutis miraculis, tam festiuiter in occidente celebratis nũc dicã. Audiuiſtis opinor de Bleſiãno corde apud Malborne, & Algarianis ossibus alibi, quomodo, et quã diu lulum & delusũ fuerit: vereor, ne in multarũ animarũ dispendium

dium. Vt facillimū fuerit hinc conijcere, eiusmodi prae stigiosis imposturis hoc regnum passim scatere.

Neq; tamen aliquid remedij est, tam longo tempore à vobis excogitatū, & constitutū. Sed misellus populus, falsaria miracula pro veris continuo suscipere, & omnigena superstitione securus iacere permittitur. Deus misereatur nostri, &c.

Postremo, de matrimonio quid? Omnia bene? De baptismo quid? Semper Latine, an Anglice potius (vt populus quid geratur intelligat) ministrandū? Quid tū de missalibus sacerdotibus, & missis ipsis? Quid dicitis? An sic omnia vacāt abusu, vt nihil in his castigādū videatis? At maiores vestri videbāt, qui contra venalitatem missarum sub poena subspensionis constituebant, ne tricennalia aut annalia (sic enim vocant) more solito forent pro precio celebrata. Quid videbant, qui sic constituebant? Quales sacerdotes, quales missationes videbant? Sed quorsum tandem

dem euasit constitutio? Deus misereatur nostri.

Si nihil est emendandum in communi, saltem emendemus nos ipsos singuli. Quod si videmur nec in communi, nec singuli emendatione egere: euge domini mei, euge, saltem de nummis congerendis aliquandiu differamus, & suauiter inter nos inuicem conferamus, et postea quales huc accessimus, tales domum redeamus: hoc est, filij huius sæculi, & vnde quaque mundani. Et dū sumus in mūdo, viuamus corde iucundo. Quia post hanc vitam nihil iucunditatis est nobis sperandum, si nihil est nunc in nobis emendandum. Sed dicamus, non cum diuo Petro, quod rerum omnium finis appropinquat, hoc triste: sed cum seruo malo, quod cunctatur dominus meus venire. Illud suaue: Percutiamus conseruos, cum ebrijs edamus et bibamus. Siquidem quoties abusus rerū non auferimus, toties conseruos percutimus. Quoties po

pulo verum pabulum non adhibemus, toties conseruos percutimus. Quoties in superstitione perire sinimus, toties conseruos percutimus. Breuiter, quoties cæci cæcos ducimus, toties conseruos percutimus, et magna percussione percutimus. Quando vero deliciose, ac ociose viuimus, tunc cum ebrijs edimus & bibimus.

Sed veniet Dominus, veniet, et nō tardabit. In die quo non expectamus, veniet: et hora qua ignoramus, veniet, et nos dissecabit: partem nostrā cū hypocritis ponet. Ibi nos collocabit deniq; vbi fletus erit, fratres mei: vbi stridor dentiū erit, fratres mei. Et hic esto (si vultis) huius nostræ tragoediæ finis. Hæ sunt deliciæ deliciosis huius sæculi filijs præparatæ. Hæ sūt placentæ secularibus prælatis destinatæ fletus et stridor dentiū. Ecquid illic iucunditatis, vbi fletus, stridor dentiū commixtus? Hic ridemus, ibi flebimus. Hic dentibus deliciamur, et lautitias rodimus
ibi

ibi dentibus dilacerabimur et stridebimus. Quor sum nunc prudentia excellimus? Quid tandem generauimus?

Videtis supplicium, si pertinetis ad sæculum. Si non vultis tam grauius affligi, cauete ne sitis filij huius sæculi. Si nō vultis esse filij huius sæculi, nolite rebus sæcularibus affici, nolite sæcularibus rebus initi. Summa summarū: Si non vultis æternaliter perire, nolite sæculariter vivere

Sed agite fratres mei, agite, et iterum atque iterum dico Agite: Quæstus uestri studium amittite, gloriæ et lucro CHRISTI studete. In consultationibus vestris, quæ CHRISTI sunt quærite: et que Christo complacet, aliquid tandem generate: CHRISTI gregem diligenter pascite diuinum verbum sinceriter prædicate, lucem amate, in luce ambulate, et sic filij lucis estote in hoc sæculo, vt in futuro fulgeatis lucidi vt sol, cum patre et filio et spiritu sancto: Cui honor & gloria, Amen.

FINIS.